

Johannesevangeliet 8:24

*“Därför sade jag till er att ni kommer att dö i era synder. Ty om ni inte tror att **Jag Är** [egó eimi], skall ni dö i era synder.”*

Utifrån orden ”Jag Är” i denna vers hävdar kristna att Jesus här gjorde anspråk på att vara den evige Guden. Först av allt bör dock poängteras att det här inte finns några stora bokstäver i den grekiska grundtexten. Att det står ”Jag Är” med stora bokstäver i Folkbibeln är helt och hållet översättarens eget påhitt för att kunna peka på Jesus som Gud. Denna ”sanning” har dessutom betonats i en fotnot till denna vers. Översättaren menar att dessa två ord anspelar på 2 Mosebok 3:14 där den evige Guden talade följande ord till Mose vid berget Horeb:

*“Gud sade till Mose: ‘**Jag är** [ehiè] den **Jag Är** [ehiè].’ Och han sade vidare: ‘Så skall du säga till Israels barn: **Jag Är** [ehiè] har sänt mig till er.’ Och Gud sade ytterligare till Mose: ‘Så skall du säga till Israels barn: **HERREN, era fäders Gud, Abrahams Gud, Isaks Gud och Jakobs Gud, har sänt mig till er.**’”¹*

Eftersom det inte finns någon uppdelning mellan stora och små bokstäver i det hebreiska språket, är det därför språkligt sett mer korrekt att skriva ”jag är” än ”Jag Är”. De stora bokstäverna i ”Jag Är” är därmed helt och hållet översättarens eget påhitt. Men vi skall se på något högst intressant i denna text och det är orden ”**HERREN, era fäders Gud, Abrahams Gud, Isaks Gud och Jakobs Gud**”. Samma sätt att uttrycka sig gjorde även Petrus i sitt tal på Pingstdagen i Jerusalem:

“Abrahams, Isaks och Jakobs Gud, våra fäders Gud, har förhärligat sin tjänare Jesus, som ni utlämnade och förnekade inför Pilatus, när denne hade beslutat att frige honom.”²

Här talade Petrus onekligen om samma Gud som mötte Mose vid Horeb. Det intressanta med Petrus ord är dock att han beskrev Jesus som en *tjänare* till denne Guden och inte att han själv skulle ha varit densamme. Men låt oss gå tillbaka till Johannes 8:24, versen för ämnet. Om vi jämför olika bibelöversättningar inser vi att Folkbibeln version bör tas med skepticism:

*“Därför sade jag att ni skall dö i era synder. Ty om ni inte tror att **jag är den jag är** skall ni dö i era synder.” (Bibel 2000)*

*“Därför sade jag till eder att I skullen dö i edra synder; ty om I icke tron att **jag är den jag är**, så skolen I dö i edra synder.” (1917)*

*“Därför sade jag till eder: ‘I skolen dö i edra synder; ty om I icke tron, att **det är jag**, så skolen I dö i edra synder.’” (Helge Åkeson)*

*“I told you that you would die in your sins; if you do not believe that **I am the one I claim to be**, you will indeed die in your sins.” (NIV)*

¹ 2 Mos. 3:14-15

² Apg. 3:13

*“I told you that you would die in your sins, for you will die in your sins unless you believe that **I am he.**” (NRSV)*

Låt oss även se på en kommentar gällande Johannes 8:24. Enligt denna kan inte *egó eimi* användas som argument för att Jesus skulle ha gjort anspråk på att vara Gud:

“It is not however correct to infer either for the present passage or for the others in which ἐγώ εἰμι occurs that John wishes to equate Jesus with the supreme God of the Old Testament ... Jesus is the obedient servant of the Father, and for this reason perfectly reveals him. ἐγώ εἰμι does not identify Jesus with God, but it does draw attention to him in the strongest possible terms. ‘I am the one - the one you must look at, and listen to, if you would know God.’”³

Det som ytterligare styrker den ovan citerade kommentarens trovärdighet, är det faktum att översättaren av Folkbibeln inte översatt *egó eimi* konsekvent i förhållande till Jesus:

*“När de hade kommit ungefär tjugofem eller trettio stadier ut, fick de se Jesus komma gående på sjön och närma sig båten, och de blev förskräckta. Men han sade till dem: ‘**Det är jag** [Egó eimi]. Var inte förskräckta!’”⁴*

*“Jesus sade till dem: ‘Se till att ingen bedrar er. Många skall komma i mitt namn och säga: **Jag är** [egó eimi] Messias, och de skall bedra många.’”⁵*

I det andra exemplet har översättaren skrivit dit ”Messias” fast denna titel inte finns med i den grekiska texten. Om därför *egó eimi* betyder att man gör anspråk på att vara Gud, är det kanske mer rimligt att dessa bedragare skulle göra anspråk på att vara Gud istället för Messias. Men hur som helst, varför har inte översättaren gjort samma betoning här som i versen för ämnet, speciellt då dessa båda ord står fritt i förhållande till de omgivande orden. Studerar vi sedan vidare ser vi att *egó eimi* även finns med i samband med människor som aldrig gjorde några som helst anspråk på att vara Gud:

*“Hans grannar och de som förut hade sett honom tiggade: ‘Är det inte han som satt och tiggde?’ Några sade: ‘Det är han’, och andra: ‘Nej, men han är lik honom.’” Självsade han: ‘**Det är jag** [Egó eimi].’”⁶*

*“Petrus tänkte ännu på synen, när Anden sade till honom: ‘Se, tre män söker dig. Gå ner och följ med dem utan att tveka, för det är jag som har sänt dem.’ Petrus gick ner till männen och sade: ‘**Jag är** [egó eimi] den ni söker.’”⁷*

Översätter vi *Egó eimi* i den första texten på samma sätt som man gjort i Johannes 8:24 får vi istället följande: *“Självsade han: ‘Jag Är.’*” Dessutom står här *Egó* med stor bokstav i den grekiska grundtexten, vilket det inte gör i Johannesevangeliet 8:24. Då denna text är från Johannes

³ Barrett, C. K. *The Gospel According to St John - An Introduction With Commentary and Notes on the Greek Text.* (2nd edition). SPCK, 1978 (s. 342).

⁴ Joh. 6:19-20

⁵ Mark. 13:5-6

⁶ Joh. 9:8-9

⁷ Apg. 10:19-21

9, kapitlet efter där man översatt *egó eimi* med ”Jag Är” vid tre olika tillfällen (8:24, 28, 58), kan man undra varför översättaren inte gjort likadant även här. Låt oss även studera två texter i Nya testamentet som visar oss hur *egó eimi* bör förstås. Den första hittar vi i Lukasevangeliet 22 och handlar om när Jesus stod inför stora rådet, strax innan korsfästelsen:

*“När det blev dag, samlades folkets äldste, både överstepräster och skriftlärda. De lät föra honom inför sitt råd och frågade: ‘Är du Messias, så säg det!’ Han svarade dem: ‘Om jag säger det, tror ni det inte, och om jag frågar er, svarar ni inte. Men härefter skall Människosonen sitta på Guds, den Allsmäktiges, högra sida.’ Då frågade alla: ‘Är du alltså **Guds Son**?’ Han svarade dem: ‘Ni själva säger att **Jag Är** [*egó eimi*].’”⁸*

Här har översättaren velat betona Jesus som den evige Guden med orden ”Jag Är” (dock inga stora bokstäver i den grekiska grundtexten). Men i själva verket gjorde Jesus inget annat än att svara på den fråga ledarna i Stora rådet ställde till honom: *“Är du alltså Guds Son?”*. Frågan handlade *inte* om han var Gud. Som svar på deras fråga sade Jesus: *“Ni själva säger att jag är (den/det)”*. Gör vi sedan om hans svar till en parafra skulle den kunna se ut på följande sätt: *“Det ni säger stämmer, jag är Guds son.”* Dessutom visar versen innan att Jesus inte på något sätt gjorde anspråk på att vara Gud. Han sade att han skulle sitta på *“Guds, den Allsmäktiges, högra sida”*, vilket helt logiskt innebär att han inte samtidigt kunde vara den Guden. Den andra texten som visar hur *egó eimi* bör förstås hittar vi i Johannesevangeliet 4 och handlar om kvinnan vid Jakobs brunn:

*”Kvinnan sade till honom: ‘Jag vet att **Messias** skall komma, han som kallas Kristus. När han kommer, skall han förkunna allt för oss. Jesus sade till henne: ‘**Det Är Jag** [*Egó eimi*], den som talar med dig.’ Just då kom hans lärjungar, och de blev förvånade över att han talade med en kvinna, men ingen frågade vad han ville henne eller varför han talade med henne. Kvinnan lät sin kruka stå och gick in i staden och sade till folket: ‘Kom och se en man som har sagt mig allt vad jag har gjort. Han kanske är **Messias**.’ Då gick de ut ur staden och kom till honom.”⁹*

Även här har översättaren velat betona Jesus som den evige Guden. Men vi ser här hur kvinnan sade till Jesus att *”jag vet att Messias skall komma”*. Det Jesus gjorde var att helt enkelt svara på hennes ord: *”Det är jag, den som talar med dig.”* Han bekräftade därmed att den förväntan hon hade på Messias tillkommelse nu blivit uppfylld. När sedan lärjungarna kom tillbaka, gick kvinnan in i staden och sade till folket: *”Kom och se en man som har sagt mig allt vad jag har gjort. Han kanske är Messias.”* Om Jesus med orden *egó eimi* skulle ha gjort anspråk på att vara Gud, borde kvinnan istället sagt till folket att *”han kanske är den evige Guden”*. Det hon ville med sina ord var att dela med sig av hoppet att *”han kanske är Messias”*, den Messias hon och hennes fäder hade väntat på. Men att vara Messias är inte samma sak som att vara Gud (se under *Titeln ”Messias”*).

Vi kan även se utifrån sammanhanget till Johannes 8:24 att den traditionella förståelsen av *egó eimi* är överdriven. Jesus förklarade för de judar som var samlade att *”om ni inte tror att Jag Är [*egó eimi*], skall ni dö i era synder”*. Hur reagerade judarna på detta? Jo, de ställde en motfråga till honom: *”Vem är du då?”* Är inte det en ganska märklig fråga med tanke på om Jesus precis hade sagt sig vara Gud. Alla kanske inte reflekterar över det, men på Bibeln tid var det ett mycket allvarligt brott att göra anspråk på att vara Gud. Det givna straffet för Jesus borde onekligen ha varit

⁸ Luk. 22:66-70

⁹ Joh. 4:25-30

döden (jmf. 5 Mos. 13:1-5). Men kanske var det så att de inte förstod vad han syftade på? Även om det är föga troligt, låt oss ändå utgå från att det faktiskt kan ha varit så. Fyra verser senare hittar vi dock samma ordval: ”När ni har upphöjt Människosonen, skall ni förstå att Jag Är [*egó eimi*].”¹⁰ Blev det en annorlunda reaktion den här gången? Nej, fortfarande ingen reaktion! Var det verkligen så illa att de inte förstod vad han ville ha sagt med orden *egó eimi*? Eller är det kanske så illa att det är de kristna som inte har förstått det?

Det finns dessutom en annan viktig sak man lätt missar i Johannes 8:28, vilket ytterligare visar att Jesus inte gjorde anspråk på att vara Gud. När han sade dessa båda ord var han omgiven av judar som hade växt upp med moseböckernas undervisning. I en av dessa böcker står det att “*Gud är inte en människa, så att han skulle ljuga, inte en människoson, så att han skulle ångra sig.*”¹¹ Problemet är att Jesus titulerade sig i Johannes 8:28 som ”Människosonen”, för att därefter uttala orden *egó eimi*. Om han först gjorde anspråk på att vara Människosonen, för att därefter säga sig vara deras Gud, hur kunde han då ha förväntat sig att de skulle acceptera honom som denne? Logiskt sett, om hans målsättning verkligen var att bekänna sig som deras Gud, borde han helt och hållet undvikit titeln ”Människosonen”. Vi kan därför utifrån sammanhanget förstå att Jesus inte på något sätt gjorde något sådant anspråk. Det han istället menade med ”Jag Är” var helt enkelt att ”*när ni har upphöjt Människosonen, skall ni förstå att jag är den*”. Med andra ord skulle de förstå att han var människosonen när de hade upphöjt (korsfäst) honom. Vad gäller *egó eimi* i Johannes 8:58 se under *Johannesevangeliet 8:58*.

¹⁰ Joh. 8:28

¹¹ 4 Mos. 23:19